

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і комерційним
бізнесом
прот. №1 від 18 вересня 2023 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

II семестр 2023-2024 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 05. Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

освітня програма: - Економічна безпека підприємства (ЕБП)

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Воловельська Ірина Валеріївна

Контакти: velya 71@mail.ru

Години прийому та консультацій: згідно із
розкладом

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання, будь-яке підприємство в Україні, що займається певним видом діяльності, наражається на ризики, які можуть перешкоджати його діяльності та розвитку. Це змушує підприємства удосконалювати свою систему захисту власних інтересів. Кризові явища, посилення невизначеності та динамічності економічної ситуації вимагає від суб'єктів господарювання посилення уваги до питань власної економічної безпеки, виявлення та нейтралізації можливих загроз, небезпек та ризиків, здатних негативним чином вплинути на стан та результати їх діяльності. За своїм змістом економічна безпека - це сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність, здатність до постійного відновлення та самовдосконалення.

Вивчаючи цей курс, студент не тільки познає сутність цього поняття та ранжування факторів, які впливають на рівень економічної безпеки, але й зможе розрахувати її рівень, виявити «больові» точки у діяльності підприємства. Він зможе зрозуміти зв'язки між рівнем економічної безпеки підприємства та його конкурентоздатністю; між економічною безпекою держави, галузі, території та підприємства; сформує систему знань з теорії управління підприємством та забезпечення його сталого розвитку.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Здатність до креативного та критичного мислення

Здатність приймати обґрунтовані рішення

Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні.

Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави

Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин для забезпечення економічної безпеки підприємства.

Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.

Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.

ЧОМУ ВИ МАЄТЕ ОБРАТИ ЦЕЙ КУРС?

Якщо вас цікавлять проблеми збереження стабільного розвитку підприємства, усунення перешкод у підвищенні його конкурентоздатності, якщо Вам цікаво знайти можливості регулювати господарську діяльність підприємства в рамках діючого законодавчого поля, уникнути штрафів та санкцій з боку відповідних установ та знайти баланс економічних інтересів особистості і підприємця, Вам потрібен саме цей курс!

Від здобувачів очікується: основи правознавства та економічної теорії, економіки підприємства та економічного аналізу, а також обізнаність в питаннях економічної математики.

Третина змісту курсу присвячена економічній безпеці держави та галузі; друга третина змісту курсу вивчає економічну безпеку з точки зору матеріальних ресурсів підприємства, а остання третина курсу присвячена проблемам забезпечення економічної безпеки за рахунок соціального фактору та інформаційної компоненти.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті і особисто - у робочий час.

ОГЛЯД КУРСУ

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам всебічне та повне розуміння сутності економічної безпеки підприємства, методів, методик та технологій формування системи теоретичних і прикладних знань про економічну безпеку держави та окремої галуззі.

Курс складається з однієї лекції і одного практичного заняття раз у тиждень.. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями, індивідуальними та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та при вирішенні ділових завдань-ігри. В рамках курсу передбачають лекції запрошених роботодавців (ФОП «Корал» за темою «Підвищення конкурентоздатності перукарні»).

Практичні заняття курсу передбачають виконання індивідуальних завдань та групових ділових ігор. Як варіант передбачається підготовка доповідей та наукових статей. Виконання наукової роботи (з обов'язковою консультацією у викладача) формує у студента пізнавальну та творчу компетентність.

РЕСУРСИ КУРСУ

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua/>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, методичні рекомендації та завдання до практичних занять, індивідуальні завдання, методичні вказівки до виконання контрольної роботи, контрольні питання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступного практичного заняття. Під час проведення практичних занять Ви зможете виконувати різні ролі: економіста, нормувальника, табельника, бухгалтера або керівника різних ланок управління.

Участь в аудиторних заняттях припускає усну або письмову роботу.

Приклади доповідей для дискусійного обговорення в аудиторії наведено нижче:

- 1) Економічна безпека держави: історичний аспект та сучасні тенденції розвитку.
- 2) Основні загрози національній безпеці та шляхи їх усунення.
- 3) Транспортна безпека України: сутність, загрози, напрями розвитку.
- 4) Показники фінансової стійкості підприємства та їх регулювання.
- 5) Напрями підвищення рентабельності вітчизняних підприємств.
- 6) Роль лізингу у забезпеченні технологічної безпеки вітчизняних підприємств.
- 7) Енергетична залежність України: проблеми та їх вирішення.
- 8) Зелена економіка: сутність та її перспективи в Україні.
- 9) Якість життя: сутність, показники оцінювання.
- 10) Підприємницька здатність як фактор розвитку інформатизації суспільства

Теми курсу

ТЕМА 1. Сутність економічної безпеки підприємства

Методики оцінки ЕБ підприємства. Підходи до поняття «економічна безпека підприємства»

ТЕМА 2. Система економічної безпеки підприємства

Системи економічної безпеки: типи, класифікація. Поняття рейдерства. Приклади рейдерських атак в Україні та світі

Тема 3. Організація виробництва: принципи, типи, методи і фактори Основні типи та характеристики негативного вплива на ЕБП. Методи оцінки ризиків

Поняття впливу на підприємство. Поняття ризику та загрози. Види ризиків. Методики оцінки

ТЕМА 4. Бенчмаркінг

Поняття та характеристики бенчмаркінгу. Класифікація бенчмаркінгу. Бенчмаркінг в Україні та світі

ТЕМА 5. Стратегічне керування підприємством

Поняття стратегії та стратегічного керування на підприємстві. Приклади моделей розвитку підприємства

ТЕМА 6. Антикризове керування підприємством

Види антикризового керування підприємством.

ТЕМА 7. Інформація. Інтелектуальні власність. Комерційна таємниця

Приклади інтелектуальної власності в Україні. Поняття патента, бренда, ноу-хау, гудвілла

ТЕМА 8. Економічна розвідка. Промисловий шпіонаж Економічна розвідка. Промисловий шпіонаж

Промисловий шпіонаж в Україні та світі. Визначення рівня економічної безпеки підприємства.

ЛЕКЦІЇ І ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Назва теми практичних занять
1	2	Концепція економічної безпеки	2	Концепція економічної безпеки
2	2	Фінансова безпека підприємства	2	Фінансова безпека підприємства
3	2	Технологічна безпека підприємства	2	Технологічна безпека підприємства
4	2	Матеріально-сировинна безпека підприємства	2	Матеріально-сировинна безпека підприємства
5	2	Екологічна безпека підприємства	2	Екологічна безпека підприємства
6	2	Соціальна безпека підприємства	2	Соціальна безпека підприємства
7	2	Інформаційна безпека підприємства	2	Інформаційна безпека підприємства
8	2	Розрахунок інтегрального показника ЕБП	2	Розрахунок інтегрального показника ЕБП
Модульний контроль				

ПРАВИЛА ОЦІНЮВАННЯ

При заповненні залікове-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C

ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	< 35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Студентам пропонується вирішити протягом семестру завдання за обраним варіантом за допомогою методичних вказівок до практичних занять. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **40 балів до поточного модульного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 15 до 40 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання складає 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.
- Студенти мають підготувати тези до наукової роботи та надіслати їх на e-mail викладача або підготувати наукову статтю

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 5 балів.**

Індивідуальна робота:

Оцінюються за підготовку доповіді або контрольних питань до групи, на які студенти групи повинні відповісти (до 3 балів за одну доповідь). **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

- Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (*перелік залікових питань видається викладачем або отримується студентом через e-mail викладача*)

Програмні результати навчання

Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН8 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач в сфері економічної безпеки.

Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави в сфері економічної безпеки.

Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності

Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин в сфері економічної безпеки

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники в сфері економічної безпеки

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні

Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів в сфері економічної безпеки.

Команда викладачів:

Воловельська Ірина Валеріївна – лектор з питань управління бізнесом. Науковий ступінь кандидата економічних наук присуджено в 2009 році. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д 64.820.05 при Українській державній академії залізничного транспорту за спеціальністю 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» на тему: «Вибір оптимальної інноваційної стратегії підприємств залізничного транспорту» (науковий керівник - професор Дикань В.Л.).

Напрямки наукової діяльності: економічна безпека підприємства в умовах невизначеності; економічна психологія; питання управління бізнесом; обґрунтування господарських рішень; інноваційна діяльність та стратегічні напрямки розвитку підприємств.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>